

"Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті типтердегі және түрлердегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің м.а. 2026 жылғы 10 сәуірдегі № 86-НҚ бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2026 жылғы 15 сәуірде № 38440 тіркелді

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті типтері мен түрлеріндегі білім беру ұйымдарының қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29329 болып тіркелген) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

көрсетілген бұйрыққа 2-қосымшамен бекітілген Орта білім беру ұйымдары (бастауыш, негізгі орта және жалпы орта) қызметінің үлгілік қағидаларында:

158-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"158. Осы қағидалардағы девиантты мінез-құлықты балаларға арналған білім беру ұйымдары – "Құқық бұзушылық профилактикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 80-бабының 1-тармағында көрсетілген кәмелетке толмағандарды тәрбиелеуді, оқытуды және әлеуметтік оңалтуды қамтамасыз ететін арнаулы білім беру ұйымдары (бұдан әрі – арнаулы білім беру ұйымдары).";

160-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"160. Арнаулы білім беру ұйымы өзінің жарғысын Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексі, "Білім туралы", "Құқық бұзушылық профилактикасы туралы", "Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы", "Мемлекеттік мүлік туралы" Қазақстан Республикасының заңдары және осы Қағидалар негізінде әзірлейді." ;

162-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"162. Арнаулы білім беру ұйымдары оқыту-тәрбиелеу мекемелері болып табылады және әкімшілік ықпал ету шараларына алып келетін құқық бұзушылықты үнемі жасайтын, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім алудан қасақана жалтарып жүрген, отбасынан, білім беру ұйымдарынан үнемі өз бетінше кетіп қалатын, өзге де қоғамға жат мінез-құлық жасайтын он бір жастан он сегіз жасқа дейінгі кәмелетке толмағандарды тәрбиелеу, оқыту және әлеуметтік оңалту мақсатында құрылады.";

167-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"167. Жергілікті атқарушы органдар арнаулы білім беру ұйымдарын құру, қайта ұйымдастыру және тарату туралы шешімді білім беру саласындағы уәкілетті органның келісімі бойынша қабылдайды.";

169-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"169. Кәмелетке толмаған алты айдан бір жылға дейінгі мерзімге арнаулы білім беру ұйымдарына жіберілуі мүмкін.

Өмір сүру және тәрбиелеу жағдайлары бойынша бұрынғы тұрғылықты жерінде қалдыруға болмайтын күдікті кәмелетке толмаған қылмыстық процесті жүргізетін органның қаулысы бойынша қорғаншылық және қамқоршылық органдардың қатысуымен қылмыстық іс бойынша іс жүргізу кезеңінде тұру үшін арнаулы білім беру ұйымына орналастырылады.

Кәмелетке толмағандарды арнаулы білім беру ұйымдарына жолдау туралы мәселені қарау кезінде прокурордың қатысуы міндетті.";

170-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"170. Кәмелетке толмағандарды арнаулы білім беру ұйымдарына орналастыру үшін қажетті құжаттарды жинауды кәмелетке толмағандарды анықтауды және есепке алуды жүзеге асыратын қорғаншылық немесе қамқоршылық жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын органдар, ішкі істер органдары қамтамасыз етеді.";

171-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"171. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 23 ақпандағы № ҚР ДСМ-17 бұйрығымен (бұдан әрі – № ҚР ДСМ-17 бұйрығы) (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 26931 болып тіркелген) бекітілген Кәмелетке толмағандарды арнаулы білім беру ұйымдарында және ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарында бағып-күтуге және оқытуға кедергі болатын аурулардың тізбесіне сәйкес көрсетілген ұйымдарда бағып-күту мен оқытуға кедергі болатын аурулары бар кәмелетке толмағандарды арнаулы білім беру ұйымдарына орналастыруға болмайды.";

173-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"173. Арнаулы білім беру ұйымдарының әкімшілігі:

1) кәмелетке толмағандарды күтіп-бағудың арнаулы жағдайларын қамтамасыз етеді, бұған көрсетілген мекеменің аумағын күзету, тәрбиеленушілердің жеке қауіпсіздігі және олардың теріс әсерден барынша қорғалуы, көрсетілген мекеменің аумағына бөгде адамдардың еркін кіруін және одан тәрбиеленушілердің өз бетінше кетіп қалуын шектеу, кәмелетке толмағандарды тәулік бойы қабылдау, кәмелетке толмағандарды, оның ішінде ұйқыға бөлінген уақытта байқау және бақылау, кәмелетке толмағандарды, олардың заттары мен ұйықтайтын үй-жайларын жеке қарап-тексеруді жүргізу кіреді;

2) кәмелетке толмағанның арнаулы білім беру ұйымында орта білім алуын қамтамасыз етеді;

3) көрсетілген мекеменің орналасқан жері бойынша және кәмелетке толмағандардың тұрғылықты жері бойынша ішкі істер органдарына олардың өз бетінше кетіп қалу фактілері туралы хабар береді және оларды іздестіру мен қайтаруға тікелей қатысады;

4) кәмелетке толмағанның тұрғылықты жері бойынша кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі комиссияға мекемеде болу мерзімі аяқталғанға дейін кемінде бір ай бұрын оның көрсетілген мекемеден шығуы туралы хабархатты, сондай-ақ кәмелетке толмаған балаға мінездемені және онымен алдағы уақытта құқық бұзушылықтың жеке профилактикасы жөніндегі шараларды жүргізу және оның жұмысқа орналасуы мен тұрмыстық жағдайын жасауға жәрдемдесу қажеттігі туралы ұсынымдарды жібереді.";

176-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"176. Кәмелетке толмағандардың арнаулы білім беру ұйымдарында болуының сот айқындаған мерзімін қорғаншылық немесе қамқоршылық жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын органның немесе ішкі істер органының өтініші бойынша арнаулы білім беру ұйымы орналасқан жердегі сот мынадай:

1) кәмелетке толмағанның өтінішхаты негізінде кәмелетке толмаған баланың жалпы білім беретін немесе кәсіптік даярлықты аяқтауы қажет болған;

2) әкімшілік ықпал ету шараларына алып келетін құқық бұзушылықты үнемі жасаған, орта білім алудан қасақана жалтарған, арнаулы білім беру ұйымынан өз бетінше кетіп қалған, өзге де қоғамға жат мінез-құлық жасаған жағдайларда ғана ұзартуы мүмкін.";

178-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"178. Кәмелетке толмағанның арнаулы білім беру ұйымында болуы, егер арнаулы білім беру ұйымы орналасқан жердегі сот кәмелетке толмаған өзінің түзелуі үшін енді осы шараны қолдануды қажет етпейді деген тұжырымға келсе, мекеме әкімшілігінің не кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі аумақтық комиссияның ұсынуы негізінде сот тәртібімен мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін.";

179-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"179. Арнаулы білім беру ұйымдарының тәрбиеленушісі қылмыс белгілері бар іс-әрекет жасаған жағдайда, қылмыстық жауаптылық басталатын жасқа толғанға дейін ол ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарына жолдануы мүмкін.";

181-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"181. Арнаулы білім беру ұйымдарынан мерзімінен бұрын немесе сот айқындаған мерзімнің аяқталуына байланысты кететін кәмелетке толмағандар одан әрі орналастырылатын жерге ата - аналарының немесе басқа да заңды өкілдерінің ілесіп жүруімен, ал олардың келуі мүмкін болмаған жағдайда, арнаулы білім беру ұйымы қызметкерлерінің ілесіп жүруімен жіберіледі.";

184-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"184. Кәмелетке толмағандар арнаулы білім беру ұйымдарынан:

1) сот айқындаған мерзім аяқталған кезде, осы мерзім аяқталатын күні;

2) егер арнаулы білім беру ұйымы орналасқан жердегі сот кәмелетке толмаған бала өзінің түзелуі үшін енді осы шараны қолдануды қажет етпейді деген тұжырымға келсе, мекеме әкімшілігінің не кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі аумақтық комиссияның ұсынуы негізінде сот тәртібімен мерзімінен бұрын;

3) кәмелетке толмағанды ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымына жіберу кезінде;

4) "Құқық бұзушылық профилактикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 80-бабының 12-тармағына сәйкес кәмелетке толмаған осы мекемеде бола алмайтын мән-жайлар туындаған кезде шығарылады.";

мынадай мазмұндағы 184-1-тармақпен толықтырылсын:

"184-1. Кәмелетке толмаған тұрғылықты жері бойынша келгеннен кейін жергілікті атқарушы орган үш жұмыс күні ішінде кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі комиссияның қарауына оңалту жоспарын жасай отырып, оны алдағы уақытта одан әрі оқыту, жұмыспен қамту мәселесін шығаруға міндетті.";

204-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"204. Осы Қағидаларда ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдары оқыту-тәрбиелеу мекемесі болып табылады және "Құқық бұзушылық профилактикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 81-бабы 2-тармағында көрсетілген кәмелетке толмағандарды тәрбиелеудің, оқытудың және әлеуметтік оңалтудың ерекше жағдайларын қамтамасыз ету мақсатында құрылады.";

207-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"207. Ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымы өзінің жарғысын Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексі, "Білім туралы", "Құқық бұзушылық профилактикасы туралы", "Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы", "Мемлекеттік мүлік туралы" Қазақстан Республикасының заңдары және осы Қағидалар негізінде әзірлейді.";

212-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"212. Жергілікті атқарушы органдар ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарын құру, қайта ұйымдастыру және тарату туралы шешімді білім беру саласындағы уәкілетті органның келісімі бойынша қабылдайды.";

214-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"214. Ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымына тәрбиелеудің, оқытудың ерекше жағдайларын қажет ететін және арнаулы педагогикалық тәсілді талап ететін:

1) қылмыстық құқық бұзушылық жасаған, қылмыстық жауаптылық басталатын жасқа толмауына не татуласуына байланысты сотқа дейінгі тергеп-тексеру тоқтатылған ;

2) егер олар ауырлығы орташа қылмыс немесе ауыр қылмыс жасағаны үшін сотталған болса және сот Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 83-бабында көзделген тәртіппен қылмыстық жауаптылықтан және жазадан босатса, он бір жастан он сегіз жасқа дейінгі кәмелетке толмағандар орналастырылады.

Қылмыстық жауаптылық басталатын жасқа толмаған кәмелетке толмағандарды ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымына жіберудің орындылығы туралы шешімді ішкі істер органының ұсынуы бойынша сот қабылдайды.

Кәмелетке толмағанды ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымына жіберу туралы мәселені қарау кезінде прокурордың қатысуы міндетті.

Осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген кәмелетке толмағанды ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымына жіберу туралы ұсынуды ішкі істер органдары көрсетілген кәмелетке толмағанға қатысты қылмыстық істі тоқтату туралы қаулы шығарылған күннен бастап отыз тәулік ішінде сотқа жібереді.

Айрықша жағдайларда бұл мерзім ішкі істер органдарының немесе прокурордың қаулысы негізінде отыз тәулікке дейін ұзартылуы мүмкін.

Ішкі істер органдарының ұсынуы сотқа жіберер алдында кәмелетке толмағанға және оның заңды өкілдеріне танысу үшін ұсынылады.

Мүдделі адамдар ұсынылған материалда ішкі істер органдарының ұсынуымен танысқандығы туралы тиісті жазба жасайды.";

215-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"215. Кәмелетке толмаған ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымына алты айдан екі жылға дейінгі мерзімге мынадай негіздер бойынша жіберілуі мүмкін:

1) соттың шешімі – осы Қағидалардың 214-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген адамдарға қатысты;

2) соттың үкімі – осы Қағидалардың 214-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген адамдарға қатысты.";

216-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"216. Кәмелетке толмағандарды ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымына орналастыру үшін қажетті құжаттарды жинауды ішкі істер органдары қамтамасыз етеді .";

217-тармақтың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"217. № ҚР ДСМ-17 бұйрығымен бекітілген Кәмелетке толмағандарды арнаулы білім беру ұйымдарында және ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарында бағып-күтуге және оқытуға кедергі болатын аурулардың тізбесіне сәйкес көрсетілген

ұйымдарда бағып-күту мен оқытуға кедергі болатын аурулары бар кәмелетке толмағандарды ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарына орналастыруға болмайды.";

218-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"218. Ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарының әкімшілігі:

1) кәмелетке толмағандарды күтіп-бағудың арнаулы жағдайларын қамтамасыз етеді, бұған ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымының аумағын күзету, тәрбиеленушілердің жеке қауіпсіздігі және олардың теріс әсерден барынша қорғалуы, ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымының аумағына бөгде адамдардың еркін кіруін және одан тәрбиеленушілердің өз бетінше кетіп қалуын шектеу, кәмелетке толмағандарды тәулік бойы, оның ішінде ұйқыға бөлінген уақытта байқау және бақылау, кәмелетке толмағандарды, олардың заттары мен ұйықтайтын үй-жайларын жеке қарап-тексеруді жүргізу кіреді;

2) ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымының орналасқан жері бойынша және кәмелетке толмағандардың тұрғылықты жері бойынша ішкі істер органдарына олардың өз бетінше кетіп қалу фактілері туралы хабар береді және оларды іздестіру мен қайтаруға тікелей қатысады;

3) кәмелетке толмағанның ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымында орта білім алуын қамтамасыз етеді;

4) кәмелетке толмағанның тұрғылықты жері бойынша кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі комиссияға, ішкі істер органдарына ұйымда болу мерзімі аяқталғанға дейін кемінде бір ай бұрын оның ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымынан шығуы туралы хабархатты, сондай-ақ кәмелетке толмағанға мінездемені және онымен алдағы уақытта жеке профилактикалық жұмыс жүргізу және оның жұмысқа орналасуға және тұрмыстық жағдайын жасауға жәрдемдесу қажеттігі туралы ұсынымдарды жібереді.";

219-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"219. Кәмелетке толмағанның ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымында болуы, егер ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымы орналасқан жердегі сот кәмелетке толмаған өзінің түзелуі үшін енді осы шараны қолдануды қажет етпейді деген тұжырымға келсе, мекеме әкімшілігінің, ішкі істер органдарының ұсынуы негізінде сот тәртібімен мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін.";

мынадай мазмұндағы 219-1-тармақпен толықтырылсын:

"219-1. Кәмелетке толмағанның ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымында болуының сот айқындаған мерзімі ішкі істер органының ұсынысы бойынша сотпен мынадай:

1) кәмелетке толмағанның келісімімен не оның өтінішхаты бойынша кәмелетке толмағанның жалпы білім беретін немесе кәсіптік даярлауды аяқтауы қажет болған;

2) қылмыстық жауаптылық басталатын жасқа толғанға дейін қылмыстық құқық бұзушылық белгілері бар іс-әрекет жасаған жағдайларда ғана ұзартылуы мүмкін.";

220-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"220. Ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымынан шығатын кәмелетке толмағандар тұратын жерлеріне ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымы қызметкерлерінің ілесіп жүруімен жеткізіледі.

Шығып қалудың барлық жағдайларында ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымының әкімшілігі түлектерге осы мекемеде болған кезеңде олардың пайдалануында болған маусымдық киім мен аяқ киім жиынтығын береді.";

221-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"221. Кәмелетке толмағандар ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымдарынан:

1) сот айқындаған мерзім аяқталған кезде, осы мерзім аяқталатын күні;

2) егер ерекше режимде ұстайтын білім беру ұйымы орналасқан жердегі сот кәмелетке толмаған бала өзінің түзелуі үшін енді осы шараны қолдануды қажет етпейді деген тұжырымға келсе, мекеме әкімшілігінің, ішкі істер органдарының ұсынуы негізінде сот тәртібімен мерзімінен бұрын;

3) "Құқық бұзушылық профилактикасы туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 81-бабы 13-тармағына сәйкес кәмелетке толмағанның аталған мекемеде болуына мүмкіндік бермейтін мән-жайлар туындаған кезде шығарылады.";

мынадай мазмұндағы 221-1-тармақпен толықтырылсын:

"221-1. Кәмелетке толмаған тұрғылықты жері бойынша келгеннен кейін жергілікті атқарушы орган үш жұмыс күні ішінде кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі комиссияның қарауына оңалту жоспарын жасай отырып, оны алдағы уақытта одан әрі оқыту, жұмыспен қамту мәселесін шығаруға міндетті."

2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Балалардың құқықтарын қорғау комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Заң департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің жетекшілік ететін вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК